

نقش و جایگاه نظامیان
در محلات سیاسی پاکستان
(با تاکید بر دوره ژنرال مشرف)

مؤلف
مهدی محسنی

محسنی، مهدی، ۱۳۴۷
 نقش و جایگاه نظامیان در معادلات سیاسی پاکستان (با تاکید بر دوره ژنرال مشرف)
 مهدی محسنی
 قم: چشمه سار معارف، ۱۳۹۱، ۱۸۴ ص
 بهاء: ۶۰۰۰ تومان
 ISBN ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۳۰-۳-۶
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
 کتابخانه: ص [۱۷۸] - ۴۱۸۴ همچنین به صورت زیر نویس
 ۱. پاکستان - سیاست و حکومت - قرن ۲۰م. ۲. پاکستان - روابط نظامی. ۳. پاکستان -
 روابط خارجی قرن ۲۰م. ۴. امنیت ملی - پاکستان. ۵. پاکستان - تاریخ - قرن ۲۰م، الف،
 عنان.
 ۹۵۴/۹۱۰۵ DS ۲۸۹/م ۳ ن ۱۳ ۱
 ۱۷۸۸۷۹

نقش و جایگاه نظامیان در معادلات سیاسی پاکستان (با تاکید بر دوره ژنرال مشرف)

- مؤلف: مهدی محسنی
- ناشر: انتشارات چشمه سار معارف
- شمارگان: ۱ نسخه
- قطع / صفحه: رقعی / ۱۸۴ صفحه
- نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۱
- بهاء: ۶۰۰۰ تومان
- شابک: ISBN ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۳۰-۳-۶

کلیه حقوق این اثر متعلق به مؤلف می باشد.

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
فصل اول: مباحث نظری ارتش و سیاست	
میلیتاریسم، ارتشی شدن جامعه و سیاست	۱۵
سطوح دخالت نظامیان در سیاست	۱۸
معیارهای سطوح دخالت نظامیان	۲۰
روش‌های دخالت نظامیان در سیاست	۲۵
کودتای نظامی	۲۶
نظریه‌های مختلف درباره علل و عوامل دخالت نظامیان در سیاست	۲۸

فصل دوم: کلیات

الف - مردم و سرزمین پاکستان	۴۱
تاریخچه شکل‌گیری پاکستان	۴۱
سرزمین	۴۳
دین و مذهب رسمی	۴۴

۴۵	 جمعیت
۴۶	 زبان و خط
۴۷	 سطح علمی - فرهنگی و نظام آموزشی
۴۸	 اهمیت ژئوپلیتیک
۴۹	 ب: حکومت و ساختار سیاسی پاکستان
۵۰	 تشکیلات حکومتی (قوه مجریه، قوه مقننه، قوه قضائیه)
۵۹	 احزاب و گروه‌های سیاسی پاکستان

فصل سوم: ارتش پاکستان

۷۹	 پیدایش ارتش پاکستان
۸۱	 ساختار رسمی ارتش پاکستان
۸۸	 نحوه استخدام و آموزش ارتش پاکستان
۹۱	 سازمان اطلاعات ارتش پاکستان (ISI)
۹۴	 صنایع و تجهیزات نظامی پاکستان
۱۰۰	 هزینه نظامی پاکستان
۱۰۲	 کودتاهای پاکستان (حضور نظامیان در عرصه سیاسی)
۱۱۳	 کودتای ضیاء الحق و سقوط ذوالفقار علی بوتو
۱۲۲	 کودتای ارتشبد پرویز مشرف
۱۲۴	 زمینه‌ها و عوامل کودتای ژنرال مشرف و سقوط نواز شریف
۱۳۳	 روابط و تعامل دولت نظامی ژنرال مشرف با آمریکا
۱۳۹	 پاکستان در گذر زمان

فصل چهارم: زمینه‌ها و عوامل دخالت نظامیان پاکستان در سیاست

- ۱- ضعف و ناکارآمدی احزاب و نهادهای سیاسی مردمی و دموکراتیک و از طرفی سازمان یافتگی آمادگی و توانمندی ارتش جهت ایجاد ثبات و امنیت اجتماعی ۱۴۸
- ۲- تهدید هند و مناقشه مستمر بر سر کشمیر ۱۵۳
- ۳- عدم ثبات اجتماعی: ناشی از بحران در هویت ملی، فرقه‌گرایی و جنگ‌های فرقه‌ای ۱۵۶
- ۴- بحران‌های اقتصادی و وجود فساد مالی در حوزه‌های سیاسی و اداری ۱۶۳
- ۵- دخالت قارت‌های استعماری (استعمار غرب) ۱۶۷

ضمیمه

- ضمیمه شماره ۱ (نقشه کشور پاکستان) ۱۷۷
- ضمیمه شماره ۲ (گزیده‌ای از قانون اساسی پاکستان) نیروهای مسلح ۱۷۸
- منابع و مآخذ ۱۷۹
- منابع فارسی ۱۷۹
- الف - کتابهای اصلی ۱۷۹
- ب - پایان نامه‌ها ۱۸۰
- ج - مجلات و نشریات ۱۸۱
- منابع خارجی ۱۸۴

مقدمه

پاکستان در سال ۱۹۴۷ استقلال یافت. پس از شکل‌گیری این کشور همواره شاهد حضور فعال نظامیان در ساختار سیاسی آن بوده‌ایم و زیربنای نظامی بیش از نیمی از تاریخ کوتاه این کشور را به صورت مستقیم و با آنجا که دتا یا به صورت غیر مستقیم رقم زده‌اند، از زمان استقلال تاکنون ۲۰ ساله‌ای ۱۹۵۸، ۱۹۶۹ و ۱۹۷۷ و ۱۹۹۹ توسط ژنرال‌ها بوقوع پیوسته است، و به طور کلی ارتش متعاقب سال‌های اولیه استقلال، تاکنون همواره به عنوان محلل سیاسی در رفع بحران‌ها و بن‌بست‌های سیاسی، اجتماعی نقش اساسی داشته است، و هیچگاه از صحنه سیاسی این کشور برکنار نبوده است.

بر این مبنا سؤال اساسی این پژوهش این بوده که: چرا نظامیان نقش اساسی و محوری در پاکستان پیدا کرده‌اند؟

در پاسخ به این سؤال با مطالعه سوابق تاریخی و با بهره‌گیری از مدارک و شواهد، عواملی چون: ضعف و ناکارآمدی احزاب و نهادهای سیاسی مردمی و دموکراتیک و از طرفی سازمان‌یافتگی، آمادگی و توانمندی ارتش جهت ایجاد ثبات و امنیت اجتماعی به عنوان عوامل اصلی قدرتمندی و سلطه نظامیان در پاکستان و عواملی

مانند فرقه‌گرایی و مخاصمات فرقه‌ای، تهدید هند و مناقشه بر سر کشمیر، مشکلات اقتصادی و فساد در حوزه مالی و اداری، و دخالت استعمار به عنوان عوامل مقوم و شتاب‌زا در شکل‌گیری و تداوم پدیده نظامیگری در این کشور مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است.